

Utan skor på stranden i Copacabana

Text och bild: Mikael Syväjärvi

Stränderna runt Rio de Janeiro anses som bland de finaste i hela världen, om inte annat så har de vunnit egen levnadskraft genom miljontals reseberättelser av turister som besökt storstaden genom årens lopp. Den brasilianska metropolen omges av ett tjugotal stränder som tillsammans sträcker sig sju mil. Från tidig morgon till sen kväll möter man människor som solar, simmar, spelar fotboll, volleyboll, eller surfar. Ung som gammal joggar, fiskar, har picknick, festar eller bara hänger medan solen värmer deras kroppar. Copacabana är förmodligen den mest kända av stränderna i Rio de Janeiro, kanske på grund av sin intensivt farliga livlighet som lockar på besökaren nästan dygnet runt.

Copacabanas strand är flera kilometer lång och tiotals meter bred. Vågorna sköljer in och när vinden ligger in mot land så fylls luften över stranden av ett tunt vattendis från de skummande vågorna.

Rio de Janeiro upp mot tolv miljoner invånare, antalet beror på vilka kommuner som räknas till storstadsområdet, och räknas till en av de tjugo största storstäderna i världen. Området fick namnet Rio de Janeiro i början av 1500-talet när portugisiska upptäcktsresanden nådde området. De portugisiska upptäckarna trodde att de hade kommit till en flodmynning, och namngav området till Rio de Janeiro som betyder Januarifloden. Staden grundades runt femtio år senare och området runt staden

kännetecknas av höga berg täckta av regnskog. Bergstopparna omger staden med dess stränder där sydatlanten breder ut sig mot horisonten mellan mer eller mindre toppiga öar. På det 700 meter höga berget som fått namnet Corcovado, vilket kan översättas med puckelrygg, står den 38 meter höga kristusstatyn. Denna imponerande staty färdigställdes 1931 med bland annat betong till fundamentet från Skanska (som då hette Skånska Cement), och blickar ner över Rio de Janeiro med utsträckta armar.

Kristusstatyn står på berget Corcovado och ger en dramatisk känsla när solnedgången ger stora kontraster.

Som de flesta historiska storstäder så hittar man kontraster även i Rio de Janeiro. Gamla historiska hus och områden möter moderna byggnader med reflekterande fönster. De romantiserade slumområden som kallas favelas med sina trånga insprängda gator står i motpol till de breda avenyerna där bussar, bilar och motorcyklar bildar oberäkneliga strömmar av fordon. De ekonomiska skillnaderna utmärks tydligt mellan fattiga människor, som går barfota i trasiga och smutsiga kläder, och moderna affärsmän i kostym, slips och polerade svarta skor. Den urbana tropiska pulsen i Rio de Janeiro slår hårt och kraftfullt för både fattig som rik. Den beryktade brottsligheten är osynlig, men det står beväpnade poliser och polisbilar nästan överallt.

Bergen som omger Rio de Janeiro är så branta att de lockar till bergsklättring

Sägner berättar att två valar observerades 1858 utanför Copacabana, en del historier säger att valarna till och med strandade. Hundratals människor tog sig till stranden för att beskåda de exotiska valarna. De rika människorna kom i sina hästdragna vagnar och enklare folk tog sig till stranden till fots. Alla människor, både rik och fattig, ung och gammal möttes på stranden och hade en stor festlig picknick som varade i tre dagar och tre nätter. Huruvida än sägnerna är trovärdiga eller inte så är Copacabana idag en mötesplats för många människor med olika bakgrund. En av de mer kända festerna i den moderna tiden och som utmärker Copacabana är nyårsfesten Revellion, där ett par miljoner människor deltar och skådar magnifika fyrverkerier som håller på ungefär en halv timme. Revellion är den näst största festen i Rio de Janeiro efter den fyra dagar långa karnevalen i Rio som infaller sju veckor före påsk. Festiviteterna är så omfattande med människor att fyrverkerierna skjuts av från båtar på grund av säkerheten. Byggnader tänder alla sina lampor och smyckas med ljusdekorationer för att välkomna det nya året med ljus som blandas med musik och dans från stranden och gatorna i området. Människorna är klädda i alla möjliga färgglada kläder, främst i vitt eftersom det betyder lycka. Under årets övriga dagar så är Copacabana fortfarande en mötesplats för alla möjliga människor som festar på livets gåvor.

Trottoaren som ligger mellan sandstranden och den stora avenyn kännetecknas av ett vågliknande mönster.

Den breda sandstranden i Copacabana kantas av en stenlagd trottoar som bildar ett vågliknande mönster och som är ett kännetecken för Copacabana. Mönstret går igen i t-shirts och tyger som säljs utefter gatorna och stranden. Utefter trottoaren radas små barer som säljer drycker och mat. Törstiga människor dricker ur kokosnötter eller andra drycker. Människor väntar vid trottoaren på bussar eller minibussar som de stoppar genom att sträcka upp handen, hållplatser existerar nästan inte i Copacabana. Utslagna människor med smutsiga fötter och en filt över kroppen sover i skuggan av palmerna som bildar hållpunkter mellan stranden och trottoaren. Utanför trottoaren går den fascinerande fyrfiliga vägen Avenida Atlantica, som har den egenheten att färdriktningen kan byta från mötande trafik till enkelriktad på några minuter, och nästa dag är färdriktningen vid samma tid helt omvänd för att sedan byta vid en helt annan tid igen. De gula taxibilarna bildar gula öar i den intensiva trafiken. På den andra sidan av Atlantica ligger ett 40-tal hotell och lika många restauranger. Parallellt med Atlantica sträcker sig gator som vimlar av människor, affärerna håller öppet till sent på kvällen. Hela dagen och kvällen är trottoarerna fyllda med försäljare av allehanda varor, familjer, turister och fattiga människor som bär på svarta påsar, de rör på sig i en aldrig sinande ström. När kvällen närmar sig så tänds kraftiga strålkastare på Copacabanas strand vars ljus håller stranden levande. Vuxna och barn flyger drake i strålkastarnas sken, bollspelande ungdomar håller bollen i luften med snabba skickliga rörelser i den tungfotade sanden.

På nordsidan av stranden ligger klippor som den djärve kan dyka ifrån. Det gäller att passa på vid rätt tidpunkt mellan vågorna.

Variationen av aktiviteter på stranden är oändlig. Varje dag dyker en ny överraskning upp.

Det är en upplevelse att gräva ner tårna i den historiska sanden på Copacabanas strand. Sanden värmer och havet svalkar genom den blöta sanden i strandkanten. Visserligen är de små fina kornen omöjliga att borsta bort och sköljer man inte av dem med vatten så hamnar de med all säkerhet på golvet i hotellrummet eller sängen, men likväl så är det en upplevelse att gå barfota på sandstranden i Copacabana. Sandkornen är så envisa att de inte ens sköljs bort från duschgolvet utan en hård segdragen kamp. Stoppar man in sandklädda fötter i tygskor så kommer det ut fina sandkorn varje gång man tar av sig skorna under flera dagar efteråt.

Det gäller att respektera kraften i vågorna och inte simma för långt ut. Vågorna som slår in mot stranden och sedan rinner ut igen bildar strömmar, hamnar man i fel ström så kan det bli en riskfylld situation. Här har två livräddare plockat upp en utmattad simmare som ligger i en korg som lyfts med en helikopter samtidigt som vågorna fortsätter att slå in mot stranden.

Höga vågor sköljer in över stranden både dag och natt, vattnet som sköljt upp på stranden drar sig strax tillbaka och möter nästa våg som kastar in nytt vatten över sandstranden i en vitbrusande vattenridå. Vågorna kan sträcka sig ett tjugotal meter upp på stranden, och hur högt de når beror på vågens kraft och hur de möter det tillbakarinnande vattnet från vågen innan. Vågorna överraskar. För den som vandrar vid vattenkanten så gäller det att se upp om man inte är badklädd, en kraftig våg kan lätt överraska och blöta ner långt upp på benen. Om man står still vid vattenkanten och låter vågorna skölja över fötterna så kan man känna hur sanden under fötterna rinner iväg, och det känns som fötterna sakta sjunker tills vågen dragit sig tillbaka för att möta nästa våg i ett evigt återkommande kretslopp.

Vattnet virvlarna runt fötterna när en våg drar sig tillbaka efter att sköljt upp på stranden, drar med sig sandkornen under fötterna vilket ger en känsla av att stå på sjunkande mark och man får spänna sig för att hålla balansen.

Men medan sanden lockar farligt och förför tillsammans med havsvågornas smekningar så finns det andra risker, det gäller att bevaka sina tillhörigheter. För Rio de Janeiro och dess stränder är inte säkra. Normalt förnuft och goda råd säger att man inte visar upp dyrbarheter som exempelvis exklusiva klockor, glänsande guldringar eller stora kameror. Pass, andra värdehandlingar och större summor i kontanter bör förvaras i hotellets bankfack. På sena kvällar och nattetid åker man taxi eller promenerar i sällskap längs de stora gatorna där det alltid finns folk. Att gå på den historiska stranden i Copacabana är inte ens säkert vid tidig morgon när solen börjar gå upp eller på kvällen när solen inte längre når sanden, även om det kan verka harmlöst när det finns andra människor som rör sig. Det räcker att visa upp något värdefullt för vara ett potentiellt rånoffer. Men man bör även ha koll på andra tillbehör som man tror är mindre begärliga. Flera besökare har erfarenheten att om man lämnar sina skor obebakade så är det sannolikt att de får fötter. Andras fötter, som tillhör fattiga lokalbor, och man får gå barfota utan skor på stranden i Copacabana vare sig man vill eller inte.